

Чешки пут ка AACR2, као новом стандарду у каталошкој политици, био је под утицајем пређашњим искуствима и старим каталошким правилима, временом имплементације итд. Први резултати су се показали крајем прошле деценије, када су се сусрели са мишљењем страних каталогизатора (углавном из Велике Британије и САД) који су почели да преузимају њихове записе преко OCLC-ја. У исто време они су успешно почели да преузимају записе из страних библиотека користећи OCLC, а касније директно из базе Конгресне библиотеке у Вашингтону преко Z39.50 протокола.

Иако још увек има неких проблема у раду, чешки библиотекари су задовољни својим избором каталошких правила по којима раде већ десет година.

Софија Којевић

Универзитетска библиотека "Светозар Марковић",
Београд

The Czech way to AACR2 as a new standard in the cataloguing policy was influenced by the previous experience with their former cataloguing rules, time of implementation etc. The first results they received in late 1990's, when they were confronted with opinion of foreign cataloguers (mostly from Great Britain and USA) who had copied their records from OCLC. At the same time they successfully started to copy records of foreign libraries using OCLC and later directly database of Library of Congress and other libraries via Z39.50 protocol.

Although there are still some difficulties, they are glad that they benefit from their choice of cataloguing rules.

Sofija Kojević

Univerzitetska Biblioteka "Svetozar Marković"
Belgrade

COBISS конференција 2004: приказ сесије

ИСКУСТВА СА ПРАВИЛИМА ЗА КАТАЛОГИЗАЦИЈУ И AACR2 У СЛОВЕНИЈИ

У оквиру COBISS конференције одржане у Марибору од 9. до 11. новембра 2004, посебна пажња је посвећена искуствима са изградом превода каталошких правила AACR2 у Словенији.

Први словеначки правилник о каталогизацији датира из 1947. године и био је утемељен на англо-америчким правилима, која су у то време била најмодернија начела у свету. У новом издању Правилника за каталогизацију из 1967. уграђена су и Париска начела која су обухватала разрешавање ауторства и обликовање одредница. Путеви англо-америчких и националних правила у овом периоду били су различити иако су тежили истом циљу.

По настанку међународних стандарда за библиографски опис ISBD које је седамдесетих година издала ИФЛА, као део пројекта универзалне библиографске контроле, поменути словеначки Правилник за каталогизацију је делимично застарео. Словенија је подржала замисао јединственог правилника који би олакшао размену информација и библиографских записа између библиотека и који би важио за све бивше републике старе Југославије.

COBISS Conference 2004: session review

EXPERIENCES WITH THE CATALOGUING RULES AND AACR2 IN SLOVENIA

During the COBISS conference held in Maribor (November 9-11, 2004) special attention was paid to the AACR2 rules recently translated to Slovenian language.

The first Slovenian Cataloguing Code was published in 1947, and it was based on the Anglo-American Code, by that time the most modern in the world. In a new edition in 1967 it included the Paris Principles, which regulated the authorship and the creation of headings. The ways of Anglo-American and Slovenian rules in this period were different, but the goal was the same.

After the introduction of the international standards ISBD, edited by IFLA in the 70's, as a part of the project of Universal Bibliographic Control, the mentioned Slovenian cataloguing rules were considered partly obsolete. Slovenia backed up the idea of a unique code which could facilitate the exchange of information and bibliographic description between libraries and which would be valid for all the ex-republics of the former Yugoslavia.

Ову сврху имао је *Приручник за израду алфавитних каталога* Еве Вероне (чији је 1. део Одреднице и реданице објављен 1970. и 1986, а 2. део Каталогски опис 1983. године). Иако је уведено коришћење овог правилника појавила су се многа питања на која у правилнику није било одговора. Још увек нису постојала правила за обраду свих врста грађе и нису биле укључене новости из поновљених издања ISBD-а. Због свих тих мањкавости 1997. Министарство науке и технологије именује експертску групу у саставу М. Ујчић, З. Димец, М. Нидорфер са задатком да приступе изради предлога којим би се поменути проблеми дефинитивно разрешили. Предлог радне групе је стручно јавности представљен 1998. године. Предложено је следеће:

1. превести ППИАК (приручник Еве Вероне) и допуне,
2. превести други страни правилник (нпр. ААЦР2 из 1988)
3. припремити нови словеначки правилник.

Усвојен је трећи предлог, јер би преузимање страних правила значило одступање од дотадашње каталожке праксе. Прва фаза пројекта завршена је 2001. У оквиру ње израђена су два приручника, објављена у издању НУК-а 2001.:

1. ПРЕКАТ (Приручник за јединствену употребу каталогизацијских правила) и
2. ЗНАЧКА (Приручник за обликовање одредница при каталогизацији).

За време рада на овом пројекту, каталогизацијска пракса је ишла даље па је 2000. ИЗУМ понудио преузимање библиографских записа из базе WorldCat, чиме нараста потреба за разумевањем англоамеричких правила. Стога ИЗУМ 2004. објављује превод AACR2 (објављена на енглеском 2002). Ова правила за библиографски опис су усклађена са ISBD(G) и ISBD стандардима за посебне врсте грађе.

У пракси се појављују разлике при обликовању одредница и постаје очигледно да постоје читава подручја која до тада нису стандардизована на одговарајући начин (библиографски опис за рукописе и јединствени наслови). Такође су установљене и велике разлике у каталогизацији правних текстова и музикалија.

Словеначки превод ревизије AACR2 из 2002. резултат је заједничког рада и синергијске сарадње тима на чијем се челу налазио Томаж Селјак. Превод Твртка-Матије Шерцера садржи преко 1000 ауторских страна. Бројна екипа стручних консултаната, лектора и техничког особља учествовала је у коначном обликовању текста, на чијој се изради радило више од две године, тачније од септембра 2002. до новембра 2004.

The *Manual for Alphabetical Cataloguing* by Eva Verona (the first part *Headings and Entries* was published in 1970 and 1986, and the second, *Catalogue Description* in 1983) was accepted for this purpose. But using this Manual did not resolve many important problems, which were not considered in it. It included neither rules for cataloguing all kinds of materials, nor the changes from the latest editions of the ISBD. Because of all the shortcomings, in 1997 the Ministry of Science and Technology decided to form an expert team (M. Ujčić, Z. Dimec, M. Nidorfer), whose purpose was to make a suggestion on what should be done to resolve the mentioned problems finally. The suggestions were as follows:

1. To translate the Eva Verona's *Manual for Alphabetical Cataloguing* and annexes
2. To translate another foreign code (such as AACR2 ed.1988)
3. To make a new Slovenian code

The third proposition was accepted, because the appliance of foreign rules would have meant a change of the cataloguing practice in Slovenia. The first phase of the project ended in 2001. During this phase two manuals were published and edited by NUK in the same year:

1. PREKAT (Manual for the Uniform Use of Cataloguing Rules)
2. ZNACKA (Manual for the Creation of Headings in Cataloguing)

During this project, the cataloguing practice went on and in 2000 the IZUM proposed the possibility to copy cataloguing from the WorldCat base, and that urged the need to comprehend the Anglo-American cataloguing rules. That was the reason for IZUM to start with the translation of the AACR2 published in 2002. These rules were harmonised with the and ISBD standards for especial kinds of bibliographic materials.

The practice revealed differences in the creation of headings and the obvious existence of complete areas not properly standardized (manuscripts, uniform titles). Great differences were also noticed in cataloguing law texts and printed music publications.

The Slovenian translation of the 2002 AACR2 revision is the result of team work and sinergic cooperation of a group headed by Tomaz Seljak. The translation by Tvrčko-Matija Serčer consists of over 1000 pages. Numerous consultants, proofreaders and technical assistance staff took part in giving the final form to the translated code, and the process took more than two years, from September 2002 till November 2004.

Рад на преводу обухватао је следеће фазе:

1. припремне радове за превођење (септембар-децембар 2002)
2. преговоре са власницима AACR2 и склапање уговора (децембар 2002)
3. превођење (јануар-новембар 2003)
4. припрема радног материјала за усклађивање терминологије са саветницима и лекторима (новембар 2003-фебруар 2004)
5. рад саветника и лектора (март-октобар 2004)
6. паралелни унос поправака, обликовање, индексирање и уређивање текста (септембар-октобар 2004)

AACR2 су правила за каталогизацију свих врста библиотечке грађе и њен аналитички опис, правила за избор доступних елемената, личне и корпоративне одреднице, географска имена, јединствене наслове, упутнице, а садрже и следеће додатке: велика почетна слова, скраћенице; бројеви; глосар; почетни чланови; индекс. Оне представљају незаменљиву грађу за студије каталогизације, што је такође важна функција која додатно оправдава превод на словеначки језик.

Највећа срећна околност у вези са словеначком библиотечарском терминологијом била је издавање Енглеско-словеначког речника библиотечарске терминологије, којег је 2002. издала Народна ин универзитетна књижница из Љубљане.

Осим каталожских правила присуство или одсуство неког податка у каталожском опису зависи од:

1. политике каталога у систему која укључује избор између постојећих алтернатива у AACR2, те документирање свих одређења и решења
2. политике локалног каталога поједине библиотеке
3. сваког конкретног каталогизатора
4. формата за међународну размену записа у машински читљивом облику (нпр. COMARC)

У оквиру AACR2 постоје тзв. Алтернативна правила, необавезни додаци и правила по избору, која допуштају самој библиотеци да изврши избор између наведених алтернатива и опција у складу са политиком каталога у библиотечком систему.

Татјана Брзуловић-Станисављевић
Универзитетска библиотека «Светозар Марковић»

The work on this translation had 6 phases:

1. Preparation for the translation (September-December 2002)
2. Negotiations with the AACR copyright owners and the contracting (December 2002)
3. Translation (January-November 2003)
4. Preparation of the working material for harmonizing the terminology with counsellors and proofreaders (November 2003-February 2004)
5. Work of counsellors and proofreaders (March-October 2004)
6. Revision and correction, indexing and editing (September-October 2004)

The AACR2 are cataloguing rules concerning all kinds of library materials and the analytical description, rules for the selection of available elements, personal and corporate headings, geographical names, uniform titles, cross-references, and they include following annexes: head letters, abbreviations, numbers, glossary, initials, index. They represent indispensable material for the studies of cataloguing, which is an important function that justifies the necessity of the translation.

The luckiest circumstance concerning the Slovenian library terminology was the publishing of the English-Slovenian Dictionary of Librarianship by the National and University Library from Ljubljana in 2002.

Besides the cataloguing code the presence or absence of data in catalogue description depends on:

1. the cataloguing politics in the existing system that includes the selection between the existing alternatives in the AACR, and the documenting of the choices and solutions
2. the politics of the local catalogue of each library
3. each cataloguer
4. format for international exchange of description in a machine-readable form

The AACR2 includes so-called alternative rules, dispensable information and facultative rules, which allow every library to select between mentioned alternatives and options in accordance with the cataloguing politics in the library system.

Tatjana Brzulović-Stanisavljević
University Library «Svetozar Marković»